

Det kongelige utenriksdepartement
Det kongelige helse- og omsorgsdepartement
Det kongelige kulturdepartement

Sex og politikk
Christian Krohgs gate 34
0186 Oslo

Deres ref

Vår ref
17/1561

Dato
7. desember 2020

Bekymringer for kvinners rettigheter i Polen

Vi takker for brevet der du på vegne av Sex og politikk deler dine bekymringer for polske kvinners rettigheter og tilgang til abort i lys av kjennelsen fra den polske konstitusjonsdomstolen.

Som deg, er vi også alvorlig bekymret for denne innskrenkningen. Kjennelsen gjør lovlig abort nesten umulig, og det er all grunn til å frykte for konsekvensene. Utenriksministeren ga uttrykk for dette på Twitter (28.10.2020) og helse- og omsorgsministeren i VG (29.10.2020). Flere nordiske og europeiske kolleger har gjort det samme.

Det brede folkelige engasjementet i Polen mot innskrenkningene har blitt lagt godt merke til i hele Europa. At den polske regjeringen så langt ikke formelt har kunngjort kjennelsen, indikerer at motstanden i det minste har hatt en oppsettende effekt.

Utviklingen i Polen er imidlertid ikke av ny dato. Norge gitt uttrykk for våre bekymringer overfor landets myndigheter i lengre tid. Under de periodiske landhøringene i FNs menneskerettighetsråd (2012 og 2017) ga Norge begge ganger anbefalinger til Polen knyttet til abort.

Den europeiske menneskerettsdomstolen avsa tre dommer mot Polen vedrørende abort i perioden 2007-2012. Sakene er jevnlig tema på menneskerettsmøter i Europarådets ministerkomité under såkalt forsterket prosedyre, fordi Polen ikke i tilstrekkelig grad har fulgt opp dommene. Prosedyren innebærer at sakene diskuteres inntil Ministerkomiteen er fornøyd med implementeringen.

Siste gang komiteen diskuterte disse sakene, i mars i år, vektla Norge at retten til abort er meget krevende å benytte seg av i praksis, bl.a. på grunn av mangelfull informasjon til kvinner om prosedyrene for å få innvilget abort, klageordninger som ikke fungerer i praksis og det faktum at det ikke tas høyde for behovet for hurtig behandling. Norge uttrykte også sterk bekymring for at den utstrakte bruken av legers reservasjonsrett, uten at kvinner ble henvist til andre sykehus, gjør at lovlig abort mange steder i Polen i praksis ikke er tilgjengelig.

Norge støtter også menneskerettskommissær Dunja Mijatovic' uttalelser om at uhindret tilgang til lovlig abort er viktig i lys av usedvanlig lave aborttall i Polen. Situasjonen tyder på stort samfunnspress og stigma for kvinner og jenter som ønsker abort. Fra norsk side har vi også påpekt betydningen av kvinners rettigheter vedrørende seksuell og reproduktiv helse, og at dette er en viktig komponent i medlemsstatenes forpliktelser for å bidra til kvinners menneskerettigheter og til å fremme likestilling mellom kjønnene.

Vi vil fortsette å bruke både multilaterale arenaer og bilaterale møter til å gi polske myndigheter klar beskjed om viktigheten av å sikre kvinners grunnleggende rettigheter. Norge vil også fremover gi tydelig uttrykk for forventninger til at Polen etterlever sine menneskerettslige forpliktelser.

Forslaget fra Sex og politikk om å tilby polske kvinner subsidiert eller gratis abort i Norge er imidlertid ikke løsningen. I stedet ønsker vi å bidra til at det jobbes for at kvinners rettigheter ivaretas i Polen. Som du påpeker, er Polen en stor mottaker av EØS-midler fra Norge. Vi finansierer blant annet et sivilt samfunnsprogram på 53 millioner euro. Likestilling er ett av de prioriterte områdene. Polske NGO-er som arbeider for å fremme kvinners rettigheter, er velkomne til å søke om støtte, og gjerne i samarbeid med norsk sivilt samfunn. Så langt er det fordelt om lag 15 millioner kroner til 27 prosjekter som skal fremme likestilling og kvinners rettigheter. Gjennom justisprogrammet under EØS-midlene skal det gjennomføres flere store prosjekter for å bekjempe vold mot kvinner.

Vi setter stor pris på innspillene fra Sex og Politikk. Vi deler fullt ut oppfatningen om at kvinners rett til å bestemme over eget liv og egen kropp er en grunnleggende menneskerettighet, og dette vil fortsatt være en viktig prioritering både i regjeringens nasjonale likestillingspolitikk og i utenrikspolitikken.

Med hilsen

Ine Eriksen Søreide
Utenriksminister

Bent Høie
Helse- og omsorgsminister

Abid Raja
Kultur- og
likestillingsminister